

○ سد زیرزمینی قنات وزوان - میمه اصفهان
○ جواد صفی نژاد - بیژن دادرس
○ مؤسسه گنجینه ملی آب ایران

عاملی بود برای همکاری پژوهشی در مورد این کار. کتاب حاضر همان گونه که گفته شد در دو بخش و هر بخش به چندین فصل تقسیم شده است، اما در بین فصل‌ها، کمیت ناهماهنگی وجود دارد که استقلال موضوعی و مفهومی فصول به ناهماهنگی کمی ترجیح داده شده است. پژوهش پیرامون این سد به گفته‌ی دادرس نشان می‌دهد که ساکنان این منطقه همچون سایر نقاط شرقی ایران، جهت مبارزه با خشکسالی با استفاده از ابزار ابتدایی و خلاقیت و ابتکار بر محیط خود چیره شده‌اند. مجموعه تأسیسات قنات عمومی وزوان نشان می‌دهد که طراح یا طراحان این مجموعه به وضعیت زمین و شیوه معماری این گونه بناها آگاهی کاملی داشته‌اند به نحوی که از محل سد به طرف مادرچاه (قسمت ترون)، کوره قنات شکل کوره‌های عمومی قنات را ندارد بلکه این قسمت برای ذخیره‌سازی آب طراحی شده است. به گفته‌ی اهالی منطقه، وجود این تأسیسات بر روی معماری قنات‌های روستاهای مردآباد و قاسم‌آباد در همسایگی وزوان تأثیر گذاشته است ولی اثرات این تأثیر و شیوه معماری آن تخریب و از میان رفته است که خود زمینه‌ی تازه‌ای برای پژوهش‌های منطقه‌ای و محلی در این ناحیه حاشیه کویری است.

کتاب در بخش اول به این عناوین پرداخته است: شناختی از میمه، قنات دشت میمه، چاه‌های عمیق و نیمه عمیق دشت میمه، بند قنات وزوان، بزرگترین سد زیرزمینی، گروه‌های مقتی، مدار گردش آب، بهره‌گیری از آب قنات، قنات موته، مراحل حفر قنات، تراز کشیدن قنات، و ارزش اقتصادی قنات. در بخش دوم نیز که به قنات‌های سدرار کاشان پرداخته، این عناوین مورد توجه قرار گرفته است: سد قنات ابوزیدآباد، و سد قنات تلک‌آباد.

از دیرزمان آدمی بخشی از آب موردنیاز خود را از منابع آب‌های زیرزمینی استخراج کرده است. یکی از منابع قنات است، یک نظام آبرسانی که از دیرباز در ایران و بیش از ۳۴ کشور جهان وجود داشته است. در اکثر منابع موجود فن قنات‌سازی به ایرانیان نسبت داده شده است از جمله اینکه ایجاد نخستین قنات‌ها را در ایران زمین ذکر کرده‌اند. ایرانیان با درک این اصل که آب در پی گودترین نقطه به حرکت درمی‌آید ابتکار جالبی زدند و با احداث کوره‌های زیرزمینی موسوم به قنات آب را از درون زمین بیرون کشیدند. قدیمی‌ترین آثار قنات در شمال ایران یافت شده، آثاری که ساختمان آن را مربوط به ۳۰۰۰ سال پیش یعنی همزمان با ورود آریایی‌ها به این سرزمین دانسته‌اند. فن قنات‌سازی که در ایران اختراع شده بود، چنان در این منطقه تکامل و توسعه یافت که بر اثر آن تمدن ایران را برخی تمدن‌های کاربزی و یا تمدن هیدرولیکی نامیدند. ایران با توجه به موقعیت خاص جغرافیایی، کشوری کم‌آب و خشک است و به همین روی ایرانیان همواره با این معضل روبه‌رو بوده‌اند و جهت رفع این مشکل به ابداع قنات دست یازیده‌اند. کتاب حاضر که سد زیرزمینی قنات وزوان میمه اصفهان نام گرفته است بر دو بخش استوار شده: قنات سد دار وزوان میمه و قنات‌های سدرار کاشان. در مورد پژوهش حاضر آقای صفی نژاد می‌گوید که در سال ۱۳۶۷ توسط دانشجویی به نام بیژن دادرس که اصفهانی و از جهادگران منطقه بود به وجود قناتی در روستای وزوان پی‌بردم میمه اصفهان به نام قنات عمومی وزوان که در کوره آن در فاصله بین دو قسمت خشکه‌کار و تره‌کار در عمق زمین سدی بسته‌اند که به هنگام بی‌نیازی به آب در پیچه‌های سد مذکور را بسته و آب را در ریشه کوهستانی پشت سد ذخیره می‌کنند. همین امر